

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS Nr. 2021/11

2021-11-19, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo UAB „Evikonas“ (toliau – **Pareiškėjas**) skundą dėl architekto Voldžio Undzėno (toliau – **Atsakovas**) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – **Skundas**).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2021-11-19 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant Skundą ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius, Vaida Cromley, Dainius Čepurna, Donatas Laucius, Kęstutis Lupeikis, Aleksandras Gvildys, Andrius Bakšys. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, posėdžio sekretorė – Rūmų teisininkė Rasa Medutytė-Prakapienė. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė UAB „Evikonas“ atstovas advokatas Laurynas Juškevičius (toliau – **Pareiškėjo atstovas**), Atsakovas ir Atsakovo atstovas advokatas Mindaugas Zalepūga (toliau – **Atsakovo atstovas**).

Nusišalinimų nebuvo.

Nagrinėjant Skundą nustatytos su Skundu susijusios šalys:

- Visagino savivaldybės administracija – paskelbė viešąjį pirkimą darbo projektui ir statybos darbų atlikimui;
- R. M. įmonė – techninio projekto rengėjas, kuris buvo pasamdytas parengti ir darbo projektą;
- UAB B – po sutarties su R. M įmone nutraukimo pasamdyta kita projektavimo įmonė;
- A. L. – UAB B atestuotas architektas, kuris vadovavo darbo projekto parengimui;
- V. S. įmonė – R. M. įmonės partneris, prisidėjęs prie darbo projekto rengimo.

I. Pareiškėjo skundo ir paaiškinimų esmė

Rūmai 2021-07-21 gavo Pareiškėjo skundą, kuriuo Pareiškėjas kreipėsi dėl Atsakovo profesinės etikos. **Skunde dėl Atsakovo profesinės etikos Pareiškėjas nurodė:**

1. Pareiškėjas kreipiasi dėl galimo Atsakovo piktnaudžiavimo savo teisėmis, sąmoningo siekio kenkti klientų interesams, netinkamo ir aplaidaus pareigų vykdymo, šiurkščių pažeidimų parengtoje projektinėje dokumentacijoje ir galimų kitų profesinės etikos ir veiklos standartų pažeidimų.
2. Pareiškėjo teigimu, Pareiškėjas laimėjo Visagino savivaldybės administracijos (toliau – **Užsakovas**) paskelbtą viešąjį pirkimą „Apleisto (nenaudojamo) buvusio visuomeninio pastato konversija ir pritaikymas Savarankiško gyvenimo namų Visagino savivaldybėje įkūrimui“ (toliau – **Pirkimas**). Pareiškėjo pasiūlymą pripažinus laimėjusiu Pirkime, 2018-12-31 Pareiškėjas sudarė su Užsakovu statybos rangos sutartį (toliau – **Rangos sutartis**). Rangos sutartimi Pareiškėjas įsipareigojo pagal Užsakovo jam pateiktą rekonstravimo techninį projektą „Apleisto (nenaudojamo) buvusio visuomeninio pastato konversijos ir pritaikymo savarankiško gyvenimo namų Visagino savivaldybėje įkūrimui“ (toliau – **Techninis projektas**) parengti darbo projektą (toliau – **Darbo projektas**) ir atlikti statybos rangos darbus – rekonstruoti pastatą, esantį Visagino savivaldybėje (toliau – **Pastatas**). Techninį projektą dar iki Pirkimo Visagino savivaldybės socialinių paslaugų centrui (Visagino savivaldybės administracijos biudžetinei įstaigai, kuri vėliau perdavė teises į Techninį projektą Užsakovui) buvo parengęs projektuotojas R. M įmonė (toliau – **R. M įmonė arba Projektuotojas**) kartu su kitais projektuotojais, tame tarpe ir Atsakovu, kuris vadovavo Techninio projekto rengimui ir buvo architektūrinės dalies vadovas.
3. Pareiškėjas nurodė, kad siekdamas užtikrinti rangos darbų atlikimą Rangos sutartyje nustatytais terminais, bei užtikrinti projekto vykdymo tęstinumą, jis sudarė subrangos sutartį su Projektuotoju, kaip Techninio projekto rengėju. Kadangi Projektuotojas jau buvo rengęs Techninį projektą, Pareiškėjas tikėjosi, kad Darbo projektas bus parengtas operatyviai ir kokybiškai. Todėl Pareiškėjas ir Projektuotojas 2019-01-28 sudarė

statybos darbų subrangos sutartį (toliau – **Subrangos sutartis**). Subrangos sutartimi Projektuotojas įsipareigojo parengti Techninio projekto sprendinius įgyvendinantį Darbo projektą bei atlikti dalį statybos rangos darbų. Pagal Subrangos sutartį Atsakovas turėjo pagaminti ir sumontuoti Pastato korpusų skydus. Konkrečiai Atsakovas pagal Projektuotojo skyrimo įsakymą buvo atsakingas už vadovavimą kitiems pasitelktiems projektuotojams ir už Darbo projekto parengimą (kaip ir vadovavo rengiant Techninį Projektą). Projektuotojas turėjo parengti ir pateikti Pareiškėjui Darbo projektą iki 2019-02-28, tačiau Projektuotojas neįvykdė šio savo sutartinio įsipareigojimo – praleidus terminą pateikė ne visos apimties Darbo projektą, kuris apskritai neatitiko nei Subrangos sutarties, nei teisės aktų, nei Techninio projekto reikalavimų. Pareiškėjas kreipėsi ir ragino kelis kartus Projektuotoją tikslinti atsiųsto Darbo projekto trūkumus, į kuriuos Projektuotojas nereagavo. Galiausiai, R. M. Jmonė el. paštu pripažino Darbo projekto klaidas nurodydama, kad jas taiso ir rengiasi pradėti gaminti Pastato konstrukcijas (nors dar nebuvo Darbo projekto). Vis dėlto, net ir po to, Darbo projekto trūkumai nebuvo ištaisyti, Projektuotojas pateikė deklaratyvius pasiteisinimus, neva atsirado nenumatytos aplinkybės ir atsirado būtinybė tikslinti projektą (anksčiau Projektuotojas neinformavo ir neminėjo apie jokių trikdžius).

4. Skunde išdėstyta, jog kadangi Projektuotojas laiku nepateikė Darbo projekto, netaisė pateiktos dokumentacijos trūkumų ir sąmoningai vilkino Užsakovui reikšmingo socialinio objekto rekonstrukcijos darbus, Pareiškėjas nutraukė Subrangos sutartį ir atsisakė priimti iš Projektuotojo dokumentaciją, kurią jis vadino Darbo projektu. Kadangi Projektuotojas atsisakė grąžinti avansą motyvuodamas vienašališkai pasirašytu priėmimo – perdavimo aktu, todėl Pareiškėjas kreipėsi į teismą prašydamas priteisti negrąžintą avansą ir pripažinti vienašalį Darbo projekto priėmimo – perdavimo aktą negaliojančiu.
5. Kilus nesutarimams tarp Projektuotojo ir Pareiškėjo dėl netinkamai rengiamo ir vėluojamo parengti Darbo projekto, į šiuos santykius įsitraukė ir Atsakovas, kuris ėmė grasinti Pareiškėjui stabdysiantis darbus dėl tariamai pažeidžiamų jo autorius teisių. Pavyzdžiui, 2019-06-11 vykusio susitikimo metu Projektuotojas ir Atsakovas pareiškė, kad Techninio projekto autorius teisės priklauso jiems ir jie neleis tęsti Darbo projekto rengimo ir vykdyti statybos darbų, jeigu Pareiškėjas konkrečiai nedirbs su jais.
6. Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad dėjo visas pastangas pratęsti Darbo projekto rengimą vadovaujant tam pačiam architektui, t. y. Atsakovui: Pareiškėjas net kelis kartus kreipėsi į Atsakovą su pasiūlymu, tačiau be jokių motyvų gavo neigiamą Atsakovo atsakymą pratęsti projektavimo darbus. Tuo metu Pareiškėjas negalėjo vykdyti savo įsipareigojimų Užsakovui – nustatytais terminais užbaigti rekonstrukcijos darbų pagal Rangos sutartį. Dėl tokių nesąžiningų, neprofesionalių Projektuotojo ir Atsakovo veiksmų, Pareiškėjas buvo priverstas ne tik kreiptis į teismą dėl Projektuotojui sumokėto avanso grąžinimo, bet ir rengti Darbo projektą pats. Pareiškėjas pasamdė projektuotoją UAB „B“, kuris paskyrė architektą A. L. vadovauti Darbo projekto rengimui ir architektūros daliai parengti. Kitas Darbo projekto dalis rengė atitinkamai kiti pasitelkti projektuotojai. Kadangi tiek Projektuotojas, tiek Atsakovas neparengė Darbo Projekto ir atsisakė tęsti toliau Darbo projekto rengimą, Pareiškėjas turėjo teisę samdyti kitus Darbo projekto rengėjus remdamasis STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ numatytais išimtimis.
7. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad pareiškė ieškinį teisme Projektuotojui dėl jam sumokėto avanso grąžinimo ir nuostolių priteisimo (palūkanų už naudojimąsi avansu) pagal Subrangos sutartį. Pirmosios instancijos teismas visiškai tenkino ieškinį, o Projektuotojui pateikus apeliacinį skundą – apeliacinės instancijos teismas netenkino šio skundo. Teisminio proceso metu buvo nustatyti šie Darbo projekto trūkumai: 1) nepateikta bendroji techninė specifikacija su duomenimis; 2) nėra nurodymų ir reikalavimų projekto ir statybos dokumentų parengimui; 3) nėra bendrųjų reikalavimų statybos produktams (gaminiamis ir medžiagoms), įrenginiams, darbams; 4) projektiniuose brėžiniuose nėra pakankamai detalizuoti mazgai; 5) nepateikiama informacija apie bendruosius duomenis ir brėžinius, bendruosius sprendinius, nepateikti sprendinių aiškinamieji raštai, sprendinių skaičiavimai, techninės specifikacijos, nėra pasirengimo statybai darbų ir statybos darbų organizavimo dalies; 6) nėra visos sudėties Darbo projekto dalių.

8. Skunde pabrėžta, kad Darbo projekto rengimo metu paaiškėjo visa eilė Techninio projekto trūkumų, klaidų ir defektų. Tačiau Projektuotojas atsisakė taisyti šiuos trūkumus, klaidas ir defektus, o jų buvimas dar ir patvirtina, kaip nekompetentingai, aplaidžiai ir neatsakingai Atsakovas vadovavo Techninio projekto rengimui. Pareiškėjo užsakymu rengiant Darbo projektą ir UAB B architektui vadovaujant Darbo projekto rengimui, tiek Pareiškėjas, tiek ir Užsakovas nustatė visą eilę Techninio projekto trūkumų. Projektuotojas (taigi, ir Atsakovas) buvo informuotas apie Techninio projekto klaidas: 1) Atsakovas numatė vienintelio įėjimo į Pastato rūšį demontavimą, tačiau nenumatė naujo įėjimo į rūšį dėl kažkokių priežasčių; anot Atsakovo Pastato naudotojai turėjo naudotis rūsiu be apšvietimo; 2) Pastato turėklus ir porankius Atsakovas nurodė įrengti 50*30 mediniais tašais, nors tokie tašai tiesiog neatlaikytų žmogaus svorio ir keltų grėsmę žmogaus sveikatai ir gyvybei; 3) Pastatas yra skirtas naudotis žmonėms su negalia (senyvo amžiaus, riboto judrumo žmonėms), tuo tarpu Techniniame projekte visiškai nenurodyta sanitarinių patalpų komplektacija, nenumatyta jų šildymas o, pavyzdžiui Techniniame projekte nurodyta, kad šie Pastato naudotojai turėtų naudotis dušo kabinomis; 4) Techniniame projekte apskritai nenumatyta lauko apšvietimo sprendinys; 5) Techniniame projekte vandens apskaitos mazgas yra suprojektuotas toje pačioje patalpoje, kaip ir elektros skydas, kas prieštarauja pagrindinėms elektros instaliavimo taisyklėms.
9. Remiantis Pareiškėjo, Techninės priežiūros pateikta informacija, Užsakovas parengė Defektinį Techninio projekto aktą Nr. 1 ir jį pateikė jį Projektuotojui (taigi, ir Atsakovui) siekiant suderinti Techninio projekto pakeitimus. Tačiau Projektuotojas (Atsakovas) net nepripažino aukščiau nurodytų Techninio projekto klaidų ir netikslumų bei atsisakė vykdyti esminę savo pareigą – veikti profesionaliai, atsakingai ir Užsakovo naudai. Gautas iš Projektuotojo atsakymas, kad Projektuotojo nuomone, nurodyti Techninio Projekto trūkumai nėra Projektuotojo kompetencijos klausimas, o jeigu Užsakovas nori, kad Projektuotojas taisytų Techninio projekto klaidas, Užsakovas turi pateikti jam papildomą techninę užduotį Techninio projekto keitimui.
10. Pareiškėjas nurodė, kad jo žiniomis, po to, kai Pareiškėjas sėkmingai užbaigė visam Visagino miestui reikšmingą Pastato rekonstrukcijos projektą, Atsakovas buvo tiesiogiai susisiekęs su UAB B architektu grasindamas jam tuo, kad prieš jį bus pradėti atitinkami veiksmai.
11. Skunde nurodyta, kad Atsakovas nevykdė nei Techninio projekto vykdymo priežiūros, nei lankėsi statybvietėje, nei juo labiau organizavo Techninio projekto klaidų taisymą, nors žinojo apie kitų projektuotojų rengiamą Darbo projektą, žinojo apie Techninio projekto klaidas.
12. Pareiškėjas pabrėžė, kad negali būti tokių situacijų, kuomet Techninį projektą rengęs Projektuotojas ir / ar Atsakovas nesugeba parengti Darbo projekto (aplinkybė patvirtinta įsiteisėjusiu teismo sprendimu), atsisako taisyti Techninio projekto klaidas, pradeda grasinti tiek Pareiškėjui, tiek Užsakovui Pastato rekonstrukcijos darbų stabdymu dėl tariamų autorių teisių pažeidimų. Toks Atsakovo elgesys turi būti įvertintas architektūros paslaugų teikėjo etikos principų prasme. Dėl savo nekompetencijos grasindamas stabdyti visam Visagino miestui svarbų projektą, toks Atsakovo elgesys kenkia tiek visuomenės, tiek klientų, tiek ir kitų architektų bendruomenės interesams ir kelia nepasitikėjimą architektų bendruomene. Taip pat Skunde teigiama, kad Projektuotojas apskritai neturi nieko bendro su projektavimu: jos direktorius nėra nei kvalifikuotas architektas, nei projektuotojas. Atitinkamai Projektuotojui apskritai nėra taikomi jokie architekto etikos standartai ar kitos architektūros paslaugų teikimą ir standartus reglamentuojančios normos, todėl faktiškai, vengdamas tiesioginio teisinio kontakto su klientais Užsakovu ir Pareiškėju, Atsakovas sumaniai išvengė jam taikytinų profesinės etikos reikalavimų.
13. Pareiškėjas 2021-11-15 pateikė papildomus dokumentus susijusius su Skundo nagrinėjimu.

2021-11-19 PET posėdžio metu Pareiškėjo atstovo teikti paaiškinimai:

14. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad Pareiškėjas vykdė nemažą projektą Visagino miesto savivaldybės užsakymu Visagino mieste, t. y. savarankiško gyvenimo namų projektą, kuriame turėjo gyventi tam tikros socialinės grupės asmenys. Pareiškėjas laimėjo viešąjį pirkimą, kurio sąlygose buvo Techninis projektas, prie kurio

Pareiškėjo spėjimu prisidėjo Atsakovas. Pagal viešųjų pirkimų sąlygas Pareiškėjas turėjo parengti Darbo projektą. Pareiškėjas galvojo, kad Techninio projekto rengėjas gali operatyviai ir greitai parengti Darbo projektą, todėl atitinkamai kreipėsi į Techniniame projekte nurodytus asmenis, t. y. R. M. įmonę. R. M. įmonė sutiko parengti Darbo projektą ir pasiūlė atlikti tam tikrus statybos darbus, bet vėliau paaiškėjo, kad neturi įgūdžių parengti Darbo projektą. Pareiškėjo atstovas atkreipė dėmesį, kad R. M. įmonė pralaimėjo bylą teisme visose instancijose ir teismui bei 2 ekspertam pripažinus, kad R. M. įmonės Darbo projektas parengtas nekokybiškai, prasidėjo grasinimai iš Atsakovo pusės. Pareiškėjo atstovo manymu tikroji grasinimų priežastis buvo ta, kad R. M. įmonė veikdama kartu turbūt Atsakovu, turėjo daryti tam tikrus statybos darbus ir prarado nemažą užsakymą.

15. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad skundžiasi Atsakovo darbo kokybe ir jo paskesniais veiksmais savo kliento atžvilgiu – pradėti grasinimai stabdyti projektą. Anot Pareiškėjo atstovo, kalbant apie darbo kokybę, Atsakovas veikdamas vienas ar su kitais asmenimis, nesugebėjo parengti Darbo projekto, o tai patvirtina teismo sprendimas dviejų instancijų ir dviejų ekspertų išvados. Vėliau Atsakovas pradėjo rašyti savo tiesioginiam klientui, jog statybos darbai bus stabdomi. Atsakovas turėjo vykdyti projekto vykdymo priežiūrą, o Pareiškėjo atstovo žiniomis, Atsakovas tik vieną kartą buvo statybvietyje. Pareiškėjas neturėjo kitos galimybės, kaip tik samdyti kitą projektuotoją, kad laiku užbaigtų projektą - nebuvo kitos išeities, kitaip būtų prarastos Europos sąjungos investicijos. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad pagal tokį Darbo projektą nebuvo įmanoma dirbti, dėl to ir kreipėsi į PET dėl pagarbos klientams ir pagarbos kolegoms.
16. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad R. M. įmonės vadovas kartu su Atsakovu kalbėjo apie projekto vykdymo stabdymą, nes Pareiškėjas nebuvo atsiskaitęs už Darbo projektą ir Darbo projektą naudojo atlikdamas statybos darbus. Vėliau, kai R. M. įmonė pateikė pretenziją dėl autorių teisių pažeidimo ir žalos atlyginimo, R. M. įmonės vadovas su Atsakovu teigė, kad Pareiškėjas negalėjo rengti atskiro Darbo projekto ir jie planavo kreiptis į teismą ir prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Teigė, kad realaus darbų stabdymo nebuvo, tik raštas dėl to gautas. Paaiškino, kad dėl projektavimo buvo sudarytas atskiras susitarimas po to, kai Pareiškėjas laimėjo viešąjį pirkimą. Pats viešasis pirkimas buvo paskelbtas atlikti rangos darbus ir parengti darbo projektą. Projekto vykdymo priežiūrą atliko atskirai samdyti asmenys.
17. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad vien tik raštu buvo kreiptasi 5 kartus į Atsakovą, kad toliau bendradarbiautų ir rengti kartu Darbo projektą. Į raštus neatsakė arba atsisakė. Pats Pareiškėjas asmeniškai yra ne kartą kreipęsis ištaisyti trūkumus ir toliau tęsti darbus. Teigė, kad pats statytojas bandė netiesioginę taikinimo procedūrą.
18. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad papildomų darbų po nesutarimų dėl darbo projekto nebuvo užsakyta: pirmas etapas dėl Darbo projekto buvo blogai atliktas, tai nutraukė visą sutartį, dėl to Pareiškėjo atstovo manymu ir supyko R. M. įmonė kartu su Atsakovu, nes pagal susitarimą Pareiškėjas turėjo įsigyti ir skydų. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad kainų skirtumai tikrai nebuvo priežastis dėl ko nutraukti santykius. Teigė, kad R. M. įmonė teikė dokumentus su klaidomis, pavyzdžiui, buvo numatytas rūšys, bet nėra įėjimo į rūšį, arba žmogui su negalia numatyta dušo kabina, ir neaišku, kaip į ją įeiti, arba projektuojamas sanitarinis mazgas ir ten elektros įvadas numatytas. Kai darbą perėmė kiti projektuotojai, tai jie nustatė tas pačias klaidas Techniniame projekte. Visos šitos klaidos buvo identifikuotos Darbo projekto rengimo metu. Kai Pareiškėjas nesuprato, kaip dirbti pagal tokius projektus, tai tada buvo žiūrimi dokumentai. Teigė, kad galutiniame rezultate naudojo ne skydus, o medinį karkasą.

II. Atsakovo paaiškinimų esmė

Atsakovas 2021-09-03 raštu pateikė įvairius dokumentus susijusius su ginču. Taip pat 2021-11-18 pateikti papildomi dokumentai bei nurodyta, kad Atsakovas nesutinka su Pareiškėjo skundu. 2021-11-20, t. y. po PET posėdžio, Atsakovas pateikė papildomai 2017-10-20 sutartį tarp Visagino socialinių paslaugų centro ir R. M. įmonės dėl rekonstrukcijos techninio projekto korektūros paslaugų pirkimo, tačiau naujos aplinkybės, dėl kurių

PET galėtų sprendimą peržiūrėti ar pakeisti nepaaiškėjo (PET veiklos nuostatų, patvirtintų Rūmų tarybos 2019-09-03 sprendimu Nr. T19/09-03 (toliau – PET nuostatai) 54 p.).

2021-11-19 PET posėdžio metu Atsakovo atstovas paaiškino, kad:

1. Atsakovo atstovas nurodė, kad techninis projektas buvo rengtas R. M. įmonės. Visų pirma sutartis buvo dėl Techninio projekto parengimo O laidos bei buvo tariamasi dėl galimos Techninio projekto vykdymo priežiūros. Buvo paprašyta vėliau parengti korektūrą, todėl parengta A laida ir ten nebuvo kalbama apie projekto vykdymo priežiūrą. Parengus Techninį projektą, buvo atlikta ekspertizė, jokių Techninio projekto trūkumų nebuvo nustatyta, Užsakovas priėmė Techninį projektą ir atsiskaitė. Iki pat šios dienos Užsakovas pastabų neturėjo. Anot Atsakovo atstovo, dėl to visi teiginiai skunde yra teisiškai nepagrįsti ir tik Pareiškėjo nuomonė. Atsakovo atstovas atkreipė dėmesį, kad Pareiškėjas su Atsakovu jokios rašytinės sutarties dėl architektūrinių paslaugų teikimo nėra sudaręs, todėl klausimas, ar Pareiškėjas turi teisę kreiptis į PET. Atsakovo atstovas nesuprato, kuo pasireiškė Pareiškėjo nurodyti Atsakovo grasinimai: tai kad pasako, kad gins savo teises, negali būti laikoma grasinimu, nes nuo teisių pažeidimo turi būti ginamasi.
2. Atsakovo atstovas teigė, kad kalbant apie Darbo projektą, buvo akcentuoti įsiteisėję teismo sprendimai ir ekspertai, todėl norėjo pažymėti, kad tai nėra ekspertai, tai buvo tik asmenys turintys specialių žinių. Pripažino, jog teismas nustatė, kad Darbo projektas turėjo trūkumų. Atsakovo atstovo manymu, reikia atkreipti dėmesį, kad Darbo projekto ekspertizę atlikęs asmuo nustatė, kad Darbo projektas tinkamas naudoti, atlikus tam tikrus pakeitimus. Šių procesų išdavoje nebuvo vertinamas Atsakovo atliktų darbų tinkamumas, čia buvo apie projektuotoją R. M. įmonę, apie Atsakovą jokia apimtimi pasisakyta nebuvo. Atsakovo atstovas nurodė, kad Atsakovui nebuvo pareigos atsakyti į kvietimus bendradarbiauti po to, kai teisiniai santykiai tarp Pareiškėjo ir Projektuotojo buvo nutrūkę, pats Atsakovas jokių sutarčių nebuvo sudaręs su Pareiškėju ar Užsakovu. Esant tokiai padėčiai niekas neturi būti verčiamas prieš savo valią teikti paslaugas. Jeigu Pareiškėjas ar Užsakovas manė, kad darbo projekto parengimui reikalingas naujas projektuotojas, tai turėjo tokią teisę, tačiau teisė rengti naują projektą, nešalina autoriaus sutikimo gavimo. Atsakovo atstovas nurodė, kad jeigu statytojas arba Pareiškėjas manė, kad dėl R. M. įmonės ar Atsakovo neatliktų ar netinkamai atliktų veiksmų patyrė kažkokią žalą, tai turėjo teisę dėl to kreiptis. Atsakovo atstovo manymu akivaizdu, kad nei Pareiškėjas, nei Užsakovas nemanė, kad R. M. įmonė ar Atsakovas padarė kažkokią žalą Pareiškėjui, nesant patirtos žalos tai nėra ir neteisėtų veiksmų, atitinkamai nėra ir profesinės etikos pažeidimo. Atkreipė dėmesį, kad tai leidžia teigti, kad Pareiškėjas neturi pretenzijų dėl Techninio projekto rengimo kokybės Atsakovui.
3. Atsakovo atstovas nurodė, kad sutartyje dėl paslaugų teikimo apibrėžta, kad projektuotojas yra R. M. įmonė.

2021-11-19 PET posėdžio metu Atsakovas paaiškino, kad:

4. Atsakovas paaiškino, kad jis buvo šio projekto vadovas, architektūrinės ir bendrosios dalies ir sklypo sutvarkymo dalies vadovas tiek techniniam projektui, tiek ir darbo projektui. Į šias pareigas jį paskyrė R. M. įmonė. Teigė, kad jis koordinavo projektą ir tuo pačiu atliko savo dalį. Nurodė, kad visi yra partneriai ir bendradarbiauja. Paaiškino, kad V. S. nėra atestuotas architektas. Taip pat nurodė, kad Techninio projekto A laidoje buvo keista statybos apimtis - vieno fligelio dėl finansinių priežasčių atsisakyta, o šiaip viskas lygiai tas pats.
5. Atsakovas pristatė situaciją iš savo pozicijos: nurodė, kad buvo parengtas Techninis projektas, vyko viešasis pirkimas, kurį laimėjo Pareiškėjas, to pasekoje Pareiškėjas numušė kainą ir visas ginčas kilo dėl Darbo projekto ir dėl skydinių konstrukcijų kainos. Atsakovo manymu Pareiškėjas nesupranta TikTas sistemos. Atsakovas teigė, kad R. M. įmonė padarė klaidą pasirašydama sutartį su Pareiškėju ir sutikdama parengti Darbo projektą per 1 mėnesį. Pats Darbo projektas niekuo nesiskiria nuo Techninio projekto, o trūkumai atsirado dėl laiko trūkumo, dėl skubėjimo. Taip pat nurodė, kad Pareiškėjas ne laiku nugriovė pastatą, o kol nebuvo nugriauta,

negalėjo įvertinti pamatų būklės. Atsakovas atkreipė dėmesį, kad skyrėsi pamatai nuo to, ką gavo iš VĮ „Registru centras“, to pasekoje ir Darbo projekto parengimas užsitęsė – negalėjo parengti tinkamo Darbo projekto laiku, nes pats statytojas nepateikė duomenų laiku apie esamą pamatų būklę.

6. Atsakovas pastebėjo, kad R. M. įmonė galimai negalėjo nuleisti kainų ir dėl to Pareiškėjui galėjo būti per brangu. Atsakovo nuomone, galimai neįvertino, kad pamatai skiriasi nuo to, kas nurodyta dokumentacijoje. Taip pat paaiškino, kad, kai darė laidą A, joje nebuvo numatyta projekto vykdymo priežiūra.
7. Atsakovas nurodė, kad Pareiškėjas neprašė jo pakeisti konstrukcijas kitomis. Su Pareiškėju toliau dirbti atsiskaitė, nes buvo nereali terminai, negalėjo laiku atsimituoti nugriauto pastato esamų pamatų. Santykiai praktiškai buvo konfliktiniai. Dėl bendradarbiavimo buvo siūlyta, kai jau vyko teisminis procesas. Pareiškėjas kategoriškai atsiskaitė naudoti Atsakovo projekto statymo sistemą. Taip pat nurodė, kad melas, jog buvo kreiptasi 5 kartus.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėjai nurodė, jog Atsakovas galimai pažeidė Etikos kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.9 ir 3.11 taikymo atvejus; 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.11 taikymo atvejį, t. y.:

3.9. Visi architektūros paslaugų teikėjai atlieka savo darbą profesionaliai, kompetentingai, rūpestingai ir stropiai.

3.11. Visi architektūros paslaugų teikėjai nuolat informuoja savo klientą apie kliento vardu atliekamų darbų ar paslaugų teikimo eigą ir apie bet kokias kylančias problemas, kurios gali turėti įtakos tų darbų ir paslaugų kokybei ar kainai arba išlaidoms, susijusioms su projektavimo darbais, ypač tuomet, kai klientas yra nustatęs apribojimus kokybei ir kainai.

2. Visi architektūros paslaugų teikėjai visuomenės labui privalo griežtai laikytis jų profesinę veiklą, darbą ir paslaugas, už kurias jie yra atsakingi, reglamentuojančių įstatymų dvasios ir raidės, įvertinti savo profesinės veiklos poveikį visuomenei ir aplinkai atliekant šį darbą ir teikiant šias paslaugas.

4.11. Architektūros paslaugų teikėjas nekritikuoja kito architekto darbo piktavališkai arba nesąžiningai ir nesistengia jo diskredituoti.

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Skundą, iš klausė Pareiškėjo atstovo, Atsakovo atstovo ir Atsakovo paaiškinimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

a. Pareiškėjas laimėjo Visagino savivaldybės administracijos paskelbtą viešąjį pirkimą „Apleisto (nenaudojamo) buvusio visuomeninio pastato konversija ir pritaikymas Savarankiško gyvenimo namų Visagino savivaldybėje įkūrimui“. Pareiškėjo pasiūlymą pripažinus laimėjusiu Pirkime, 2018-12-31 Pareiškėjas sudarė su Užsakovu statybos rangos sutartį. Rangos sutartimi Pareiškėjas įsipareigojo pagal Užsakovo jam pateiktą rekonstravimo Techninį projektą „Apleisto (nenaudojamo) buvusio visuomeninio pastato konversijos ir pritaikymo savarankiško gyvenimo namų Visagino savivaldybėje įkūrimui“ parengti Darbo projektą ir atlikti statybos rangos darbus – rekonstruoti pastatą, esantį Visagino savivaldybėje.

b. Pareiškėjas sudarė subrangos sutartį su R. M. įmone, kaip Techninio projekto rengėju. Subrangos sutartimi Projektuotojas įsipareigojo parengti Techninio projekto sprendinius įgyvendinantį Darbo projektą bei atlikti dalį statybos rangos darbų

c. Projektuotojas turėjo parengti ir pateikti Pareiškėjui Darbo projektą iki 2019-02-28, tačiau Projektuotojas neįvykdė šio savo sutartinio įsipareigojimo – praleidus terminą pateikė ne visos apimties Darbo projektą, kuris apskritai neatitiko nei Subrangos sutarties, nei teisės akto, nei Techninio projekto reikalavimų.

d. Pareiškėjas kreipėsi ir ragino kelis kartus Projektuotoją tikslinti atsiųsto Darbo projekto trūkumus, į kuriuos Projektuotojas nereagavo. Galiausiai, el. paštu pripažino Darbo projekto klaidas nurodydamas, kad jas taiso ir rengiasi pradėti gaminti Pastato konstrukcijas (nors dar nebuvo Darbo projekto). Tačiau net ir po to Darbo Projekto trūkumai nebuvo ištaisyti.

e. Atsakovas buvo šio projekto vadovas, architektūrinės ir bendrosios dalies ir sklypo sutvarkymo dalies vadovas tiek Techniniam projektui, tiek ir Darbo projektui. Į šias pareigas jį paskyrė R. M. įmonė. Atsakovas koordinavo projektą ir tuo pačiu atliko savo dalį.

f. Tiek pirmos, tiek antros instancijos teismai nustatė Projektuotojo darbo trūkumus ir pripažino, jog Pareiškėjas subrangos sutartį nutraukė teisėtai.

g. Pareiškėjas į Atsakovą kreipėsi kelis kartus dėl tolesnio bendradarbiavimo ir Darbo projekto parengimo, tačiau Atsakovas neatsakydavo ar atsisakydavo dirbti toliau. Po subrangos sutarties nutraukimo, Atsakovas atsisakė bendradarbiauti su Pareiškėju.

V. Sprendimo argumentai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str., PET yra Rūmų organas, kuris nagrinėja Rūmų narių drausmės bylas dėl architektų profesinės veiklos etikos kodekso pažeidimų. Taigi, PET sprendžia Atsakovo, kaip atestuoto architekto, profesinės etikos laikymosi klausimus. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008-01-07 nutarime yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, *inter alia* vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą. Būtent tokie įgaliojimai yra suteikti Rūmams, kuriuose profesinės etikos ir jų laikymosi priežiūros funkcijos Architektų rūmų įstatymu yra pavestos PET. Taigi PET, vertindama skundžiamo architekto elgesio atitikimą Kodekso nuostatoms vadovaujasi ne tik teisės aktais ir teisės doktrina: profesinės etikos laikymasis reiškia ne tik teisės, bet ir vienodų profesinės etikos standartų, laikymąsi. PET, veikdama savo kompetencijos ribose, vertina Atsakovo elgesio atitikimą Kodekso nuostatoms (profesinės etikos standartų laikymąsi), kurios be visa ko įpareigoja architektą vykdant profesinę veiklą ne tik laikytis teisės aktų, bet elgtis sąžiningai, taip pat ne tik formaliai, ypač atsižvelgiant į jų esmę, laikantis teisės aktų, įvertinant savo profesinės veiklos poveikį.

Pareiškėjų nurodytų Kodekso nuostatų esmė – atlikti savo darbą kompetentingai, profesionaliai, rūpestingai ir stropiai bei tinkamai informuoti klientą apie paslaugų teikimo eigą ir iš to kylančias problemas. PET nariai įvertino šalių pateiktus įrodymus bei teiktus paaiškinimus ir nustatė, kad nors tiesiogiai sutartį su Pareiškėju pasirašė Projektuotojas, tačiau Atsakovą dirbti pasamdė Projektuotojas ir Atsakovas lygiai taip pat laikomas atsakingu už tinkamą sutarties įvykdymą. Atsakovas prieš prisiimdamas pareigą parengti Darbo projektą, kaip savo srities profesionalas, turėjo tinkamai išsiaiškinti Pareiškėjo poreikius, susipažinti su visa prieinama medžiaga ir įsitikinti, ar gali atlikti darbus per nustatytą terminą, tačiau Atsakovas to nepadarė. Svarbu ir tai, kad Atsakovas galėjo ištaisyti trūkumus, bet tikslingai to nedarė. PET atkreipia dėmesį, kad klaidų padarymas pats savaime nėra etikos pažeidimas, tačiau sąmoningas atsisakymas ištaisyti klaidas yra vertinamas kaip tyčinis veiksmas.

Šalių pateikti įrodymai bei teikti paaiškinimai patvirtina, kad kokybiškas Darbo projektas nebuvo parengtas laiku (vėlavimas šiuo atveju akivaizdus ne tik iš Atsakovo ir Pareiškėjo paaiškinimų, bet ir iš pateiktų įrodymų), be to, darbas atliktas ne tik nesavalaikiai, bet ir nepakankamai profesionaliai, kompetentingai, rūpestingai ir stropiai (tai patvirtina pateikti teismų sprendimai ir specialių žinių turinčių ekspertų išvados), tinkamai nebendradarbiaujant su klientu (Pareiškėju). Iš Pareiškėjo ir Atsakovo teiktų žodinių ir rašytinių paaiškinimų bei kartu pateiktų dokumentų matyti, kad Pareiškėjas ne kartą kreipėsi į Atsakovą dėl tolesnio Darbo projekto vykdymo net ir nutraukus sutartį su Projektuotoju, tačiau Atsakovas atsisakydavo bendradarbiauti arba ignoruodavo gautus prašymus. PET nariai nustatė, kad Atsakovas iš esmės nieko

nedarė, kad pabaigtų savo darbą. Svarbu ir tai, kad Atsakovas, kaip savo srities specialistas, kuriam taikomi aukštesni veiklos standartai, neprisiima atsakomybės už savo veiksmus.

Atsakovo atstovas teigė, kad Pareiškėjas su Atsakovu jokios rašytinės sutarties dėl architektūrinių paslaugų teikimo nėra sudaręs, todėl klausimas, ar Pareiškėjas turi teisę kreiptis į PET. PET nariai nori atkreipti dėmesį į tai, kad pats Atsakovas pripažino, kad R. Maženio įmonė su juo buvo sudariusi susitarimą ir Atsakovas buvo atsakingas už šio Darbo projekto parengimą. Atsižvelgiant į tai, Atsakovas yra tinkama šalis šiame ginče, kadangi jis yra atestuotas architektas tiesiogiai dirbęs prie šio Darbo projekto.

Visos aukščiau nurodytos aplinkybės patvirtina, kad Atsakovas neatsakingai rengė Darbo projektą, nesirūpino pateikti informaciją Pareiškėjui apie paslaugų teikimo eigą ir sąmoningai vengė ištaisyti padarytas klaidas.

Atsižvelgiant į aplinkybes išdėstytas šiame sprendime, Atsakovo veiksmai prieštaravo Kodekso taikymo atveju, nurodytų šio sprendimo III dalyje „Aktualios profesinės etikos nuostatos“ 3 principo 3.9 ir 3.11 taikymo atvejams.

VI. Profesinės etikos tarybos sprendimas

PET, vadovaudamasi PET nuostatų 50 p., Kodekso nuostatomis ir svarstymo metu nustatyty aukščiau nurodytų aplinkybių visuma bei pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nutarė, kad architektas Voldis Undzėnas **pažeidė** Kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.9 taikymo atvejį (šeši PET nariai balsavo „už“, vienas susilaikė) ir 3.11 taikymo atvejį (penki PET nariai balsavo „už“, du PET nariai balsavo „prieš“); **nepažeidė** Kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.11 taikymo atvejo (vienbalsiai).

PET perduoda sprendimą Rūmų Architektų profesinio atestavimo komisijai ir, vadovaudamasi PET nuostatų 51 p. **rekomenduoja sustabdyti Atsakovo kvalifikacijos atestato galiojimą 6 mėnesiams** (vienbalsiai). Ši rekomendacija priimta atsižvelgiant į tai, kad Atsakovas darbo projektą parengė nekokybiškai su įvairiais trūkumais, atsisakė bendradarbiauti su Pareiškėju ir savo kaltės nepripažino. Atsakovas nei pateikiamais dokumentais, nei savo paaiškinimais posėdžio metu neprisiėmė atsakomybės už atliktus veiksmus.

Posėdžio pirmininkas

Darius Juškevičius

Posėdžio sekretorė

Rasa Medutyte-Prakapiene

Sprendimo projektą rengė Rasa Medutyte-Prakapiene
Sprendimas surašytas 2021-12-30